

Diny Schouten in de broodbakkerij die ze in haar keuken heeft ingericht.

FOTO AMAURY MILLER

Op visite bij Jules Croiset

De Harmoniehof, oase van rust en beschaving in de stad, ontving gisteren op bescheiden schaal nieuwsgierige buitenstaanders. Over brood bakken en Oedipus.

ADDIE SCHULTE

Voor de deur van het huis van Frits van Dam aan het Harmoniehof drommen een stuk of twintig mensen samen. Zo meteen gaat de deur open, om een nieuwe lading bezoekers binnen te laten. Die kunnen zich daar vergapen aan eeuwenoude koptische weefsels en Afrikaanse kunst.

Het huis van Van Dam was gisteren een van de vijftien woningen die ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Amsterdamse Coöperatieve Woningvereniging Samenwerking van binnen te bezichtigen waren. "Ik heb zo'n mooi huis, ik moet wel meedoen," broemt Van Dam.

Er is van tevoren niet te veel publiciteit aan de open dag gegeven. Dan zouden er te veel mensen op af komen. "Je wil ook niet iedereen over de vloer hebben," zegt een buurtbewoonster.

Voor een groot deel zijn het daar-

om burens die bij elkaar een kijkje komen nemen. "Ik ken alleen uw stem," zegt een achterbuurvrouw. Ze hoort het gezang van Van Dam wel eens.

Samenwerking (zonder lidwoord) is een bijzondere vereniging, die een paar straten in Oud-Zuid bezit. Ambtenaren, onderwijzers en kunstenaars die niet rijk genoeg waren voor een eigen huis, richtten de vereniging op. De woningen worden voor relatief lage bedragen verhuurd aan de leden. Alleen hun kinderen kunnen zich inschrijven. Voor buitenstaanders is dat, met uitzondering van een korte periode in 1995, al jaren onmogelijk.

Het ledenbestand leest als een *who's who* van de Amsterdamse elite: wetenschappers, juristen, artsen, schrijvers. Een aantal van hen schreef een boekje vol waarin arabist Hans Jansen zijn schrikbeeld van een geïslamiseerde Samenwerking schetst in een sciencefictionverhaal. Maar nu is het een witte enclave in de stad, waardoor criminoloog Frank Bovenkerk zich afvraagt of Samenwerking discrimineert. Indirect wel, is zijn antwoord.

Bij Samenwerking draait alles om het lidmaatschapsnummer. Hoe lager, hoe meer rechten op een van de vrijkomende woningen. "Welk nummer heb jij?" vraagt een bezoeker aan Bab Hendriksen. Nummer 6069, antwoordt hij, en dat was negentien jaar geleden goed genoeg

om hem recht te geven op een stadsvilla. Ook hier volop kunst, van een totempaal uit Nieuw-Guinea tot schilderijen uit de twintigste eeuw.

Zijn zoon Bas heeft het wijkje verlaten. Buiten de stad heeft hij een huis met een tuin. Daarvan zijn er zelfs hier maar enkele. "Maar vroeg of laat keer ik terug. Als je zo mooi mag wonen, is op je beurt wachten niet zo'n ramp."

Ook toneelspeler Jules Croiset stelt zijn huis open. Hij organiseert toneel tussen de schuifdeuren. Zo heeft hij het van zijn vader geleerd, vertelt hij de bezoekers, die op kruk-

Open dag met weinig publiciteit: 'Je wilt niet iedereen over de vloer'

jes en klapstoelen in zijn huiskamer zitten. De *Gijsbrecht*, *Hamlet* en *Oedipus*, begin daar maar eens mee. Dat waren ook de stukken van zijn auditie bij een Duits-Oostenrijkse toneelmeester. "Sehr talentiert, aber Sie müssen noch viel lernen," was het oordeel.

Een paar straten verderop heeft Diny Schouten een broodbakkerij in huis. Ze serveert er de paté bij die ze zelf maakt in een voormalige slagrij in de buurt. "In brood zitten wel duizend smaken, als het goed gebakken is," doceert ze. En je moet

het niet te vers eten, eerst een dag laten besterven, vertelt Schouten. Haar buurvrouw op leeftijd trekt zich daar niets van en zet het broodmes in een vers brood. "Ik steek het kontje in mijn mondje," zegt ze ondeugend.

Buiten speelt een klassiek strikje. Elders wordt een dictee georganiseerd en treden schrijvers en dichters op. Zo lijkt het gebied van Samenwerking een oase van rust en beschaving midden in Amsterdam.

En dan is er nog Het Nieuwe Huis, boven de bibliotheek aan het Roelof Hartplein. Het is daar in 1928 neergezet voor alleenstaanden. En nog worden de 188 mini-appartementen vooral bewoond door alleenstaanders, vertelt bewoner Maarten Lubbers.

Het gebouw kan wel een make-over gebruiken. Het lijkt wel een hotel uit het Oostblok voordat de Muur viel, merkt een van de bezoekers op. Sommige bewoners moeten gebruik maken van gemeenschappelijke douches. Er zijn nog loden leidingen en stoffen mantels voor elektriciteitsdraden. Samenwerking wilde er een grootscheepse renovatie doorvoeren, maar de bewoners accepteerden dat niet. 'De tot dan toe beschaafde' vereniging dreigde een projectontwikkelaar te worden, zegt Lubbers. Maar de betrekkingen zijn verbeterd nu Samenwerking zich heeft neergelegd bij een minder radicale ingreep.